

VĂN BẢN

ÁNH TRĂNG

Hồi nhớ sống với đồng
với sông rồi với bể
hồi chiến tranh ở rừng
vầng trăng thành tri kỷ

Trần trụi với thiên nhiên
hồn nhiên như cây cỏ
ngỡ không bao giờ quên
cái vầng trăng tình nghĩa

Từ hồi về thành phố
quen ánh điện, cửa gương
vầng trăng đi qua ngõ
như người dung⁽¹⁾ qua đường

Thình lình đèn điện tắt
phòng buyn-đinh⁽²⁾ tối om
vội bật tung cửa sổ
đột ngột vầng trăng tròn

Ngửa mặt lên nhìn mặt
có cái gì rưng rưng
như là đồng là bể
như là sông là rừng

Trăng cứ tròn vành vạnh
kẻ chi người vô tình
ánh trăng im phăng phắc
đủ cho ta giật mình.

TP. Hồ Chí Minh, 1978

(Nguyễn Duy^(*), *Ánh trăng*,
NXB Tác phẩm mới, Hà Nội, 1984)

Chú thích

(★) Nguyễn Duy tên khai sinh là Nguyễn Duy Nhuệ, sinh năm 1948, quê ở làng Quảng Xá, nay thuộc phường Đông Vệ, thành phố Thanh Hoá. Năm 1966, Nguyễn Duy gia nhập quân đội, vào binh chủng Thông tin, tham gia chiến đấu ở nhiều chiến trường. Sau năm 1975, ông chuyển về làm báo *Văn nghệ giải phóng*. Từ năm 1977, Nguyễn Duy là đại diện thường trú báo *Văn nghệ* tại Thành phố Hồ Chí Minh. Năm 2007, ông được tặng Giải thưởng Nhà nước về văn học nghệ thuật.

Nguyễn Duy đã được trao giải Nhất cuộc thi thơ của báo *Văn nghệ* năm 1972 – 1973. Ông trở thành một gương mặt tiêu biểu trong lớp nhà thơ trẻ thời chống Mĩ cứu nước và tiếp tục bền bỉ sáng tác. Tập thơ *Ánh trăng* của Nguyễn Duy đã được tặng giải A của Hội Nhà văn Việt Nam năm 1984.

(1) *Người dưng* : người không có quan hệ họ hàng, không thân thiết, quen biết gì với người được nói đến.

(2) *Buyn-dinh* (phiên âm từ tiếng Anh) : tòa nhà cao, nhiều tầng, hiện đại.

ĐỌC – HIỂU VĂN BẢN

1. Em có nhận xét gì về bố cục của bài thơ ?

Ánh trăng có sự kết hợp giữa tự sự với trữ tình. Trong dòng diễn biến của thời gian, sự việc, đâu là bước ngoặt để tác giả từ đó bộc lộ cảm xúc, thể hiện chủ đề của tác phẩm ?

2. Hình ảnh vàng trăng trong bài thơ mang nhiều tầng ý nghĩa. Hãy phân tích điều ấy. Khổ thơ nào trong bài thể hiện tập trung nhất ý nghĩa biểu tượng của hình ảnh vàng trăng, chiêu sâu tư tưởng mang tính triết lí của tác phẩm ?

3*. Nhận xét về kết cấu, về giọng điệu của bài thơ. Những yếu tố ấy có tác dụng gì đối với việc thể hiện chủ đề và tạo nên sức truyền cảm của tác phẩm ?

4. Xác định thời điểm ra đời của bài thơ *Ánh trăng*, liên hệ với cuộc đời Nguyễn Duy để phát biểu chủ đề bài thơ. Theo cảm nhận của em, chủ đề ấy có liên quan gì đến đạo lí, lẽ sống của dân tộc Việt Nam ta ?

Ghi nhớ

Với giọng điệu tâm tình tự nhiên, hình ảnh giàu tính biểu cảm, *Ánh trăng* của Nguyễn Duy như một lời tự nhắc nhở về những năm tháng gian lao đã qua của cuộc đời người lính gắn bó với thiên nhiên, đất nước bình dị, hiền hậu. Bài thơ có ý nghĩa gợi nhắc, cung cống ở người đọc thái độ sống "uống nước nhớ nguồn", ân nghĩa thuỷ chung cùng quá khứ.

LUYỆN TẬP

1. Đọc diễn cảm bài thơ.

2. Tưởng tượng mình là nhân vật trữ tình trong *Ánh trăng*, em hãy diễn tả dòng cảm nghĩ trong bài thơ thành một bài tâm sự ngắn.